

การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

Management of Vocational Education Development of Special Administrative Development Zone in Southern Border Provinces

สมาวดี พวงจันทร์¹, เอกรินทร์ สังข์ทอง², ผ่องศรี วนิชย์ศุภวงค์³, และ เรชา ชูสุวรรณ⁴
Sumawadee Phuangchan¹, Ekkarin Sungtong², Phongsri Vanitsupavong³, and Recha Choosuwat⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้สะท้อนให้เห็นพัฒนาการการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะจุดเริ่มต้น หลักการ ยุทธศาสตร์สำคัญ รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา ประโยชน์ของบทความนี้จะช่วยให้ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจภาพรวมและจุดเน้นของการจัดการอาชีวศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและการมีงานทำเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของผู้คนในพื้นที่ ทั้งนี้การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและภูมิภาค สถานศึกษาอาชีวศึกษา 18 แห่ง เป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนายยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งอาศัยหลักการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ด้วยยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ประการ คือ 1) ขยายโอกาสการเรียนสายอาชีพ 2) สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข 3) พัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา และ 4) เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างความปลอดภัย

ข้อมูลบทความ

ส่งบทความ 18 เมษายน 2558
ตอบรับ 30 มิถุนายน 2558
เผยแพร่ออนไลน์ 25 สิงหาคม 2558

คำสำคัญ

การจัดการอาชีวศึกษา
จังหวัดชายแดนภาคใต้
vocational education
management
southern border provinces

Abstract

This article reflects the management of vocational education development of Special Administrative Development Zone in Southern border provinces from the past until the present, especially its beginning, principles, main strategies as well as visions, missions and goals of vocational education management. This article benefits interested persons and stakeholders to understand the overall picture and focuses of vocational education management in the changing context. The management of vocational education development of Special Administrative Development Zone in Southern border provinces emphasizes on future employment and career development in solving poverty problems in the region. Apparently, the development of vocational education in the region corresponds with changes in social context and locality. The 18 vocational education institutes in Special Administrative Development Zone in Southern border provinces play significant roles in driving policies for vocational education management by bringing the royal guidance strategies “understanding, approaching, and developing” and “sufficiency economy approach” into practice with the principles of formal education, non-formal education and dual vocational training systems in following 4 main strategies of 1) expanding vocational education

¹ นักศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อีเมล: psumawadee@outlook.co.th Student, Doctor of Education (Educational Administration), Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus, E-mail: psumawadee@outlook.co.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี Assistant Professor, Ph.D., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี Associate Professor, Ph.D., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

⁴ อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี Lecturer, Ph.D., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

opportunity, 2) creating people's career and jobs for peaceful society, 3) developing vocational education quality, and 4) increasing potential of colleges and security.

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2556 ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพื่อจัดการปัญหาในพื้นที่ และได้แถลงนโยบายให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นกลไกในการถ่ายทอดวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและวิถีคิดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หากประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ก็จะสามารถสร้างคนให้เป็นคนดีมีสัมมาอาชีพ สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุข เฉกเช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศให้มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” อีกทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยคณะกรรมการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีแผนการพัฒนาคนและสังคมสู่ศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นั้น ทำให้รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญกับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะนโยบายในการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนและสังคม

จากเหตุผลข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้เฉพาะกิจที่เน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่นให้เอื้อต่อการพัฒนา

เศรษฐกิจสังคมของประเทศในระยะยาว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหนึ่งในหน่วยงานหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการในการสร้างโอกาสและการมีงานทำให้แก่พี่น้องประชาชนในพื้นที่เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการจัดการศึกษาที่อาศัยยุทธศาสตร์และมาตรการที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชน การขยายโอกาสการศึกษาไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การพัฒนาการสอนศาสนาทุกศาสนาให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพและเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ อีกทั้งยุทธศาสตร์และมาตรการเร่งด่วนเฉพาะกิจในเรื่องของการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่ครู ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาในพื้นที่ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมั่นคงในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง 18 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-โลก วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา วิทยาลัยการอาชีพเบตง วิทยาลัยการอาชีพรามัน วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคสตูล วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล วิทยาลัยการอาชีพทะเลงู วิทยาลัยเทคนิคจะนะ และวิทยาลัยการอาชีพนาทวีโดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแผนการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีวศึกษาในภาคใต้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจะนำเสนอเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นของการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีหลักการแผนยุทธศาสตร์ และพัฒนาการการอาชีวศึกษาเป็นอย่างไร การนำเสนอบทความดังกล่าวจะช่วยให้อ่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ

มิติของการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา ตลอดจนจุดเน้นของการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำเสนอในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้นของการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ทวีความรุนแรงขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดภาวะการผลผลิตหดตัว ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ ดังนั้น รัฐบาลจึงอาศัยหลักการบริหารในพื้นที่พิเศษโดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานแก่ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 และ พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ “คนได้ส่วนใหญ่เป็นคนดี น่ารัก มีความเป็นธรรม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นควรสร้างความเข้าใจและพยายามสื่อสารให้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง” ที่ทรงพระราชทานแก่ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ทำให้เกิดนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลที่สำคัญ มี 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2547)

- 1) นำนโยบายยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานในการจัดการความขัดแย้ง สร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์และความสงบสุข
- 2) ยึดถือความเป็นธรรมและกระบวนการยุติธรรม ตามหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการฟื้นฟูอำนาจรัฐ
- 3) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 4) สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงเกิดขึ้นต่อสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อสร้างความตระหนักของการอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความหลากหลายในวิถีคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินนโยบายการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปตามเป้าประสงค์ หน่วยงานภาครัฐต่างๆ การจัดการอาชีวศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญในการวางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ

แผนปฏิบัติราชการไม่ว่าจะเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 และแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2557-2558 ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาศัยพัฒนาการใช้สันติวิธีและความร่วมมือของกลุ่มวัฒนธรรม เพื่อลดความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้กรอบ “นโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ในประเด็นที่เกี่ยวกับ

- 1) การพัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ส่งเสริม ศาสนสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องตามหลักศาสนา เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างร่วมสร้างสันติสุข
- 2) การพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วม และ
- 3) การพัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและแก้ปัญหาความยากจน (ชิตชัย วรณสถิตย์, 2548)

โดยมียุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการศึกษาของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ “เน้นการจัดการศึกษาในพื้นที่ทุกระดับเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความมั่นคง ควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ และศาสนา ในสถานศึกษาทุกระดับทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ทั่วประเทศ” (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 220/2548 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2548) โครงการที่เร่งดำเนินการ (กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2548) เช่น โครงการดูแลรักษาความปลอดภัย เสริมสร้างขวัญกำลังใจและให้สิทธิประโยชน์แก่ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ โครงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน โครงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ โครงการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ โครงการให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์อิสลามศึกษา พระพุทธศาสนาให้สามารถเข้าศึกษาในระบบได้ โครงการส่งเสริมนักเรียน

ไทยมุสลิมให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาต่างประเทศที่มีมาตรฐานเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการและศาสนาที่ถูกต้อง โครงการส่งเสริมสถาบันการศึกษาในพื้นที่ จัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจในคุณค่าของความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่เพื่อนำไปสู่หลักปฏิบัติและเป้าประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากประเด็นข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าจุดเริ่มต้นของการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น มีความเชื่อมโยงกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทของพื้นที่ซึ่งต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่สงบของพื้นที่ ผลของสถานการณ์ดังกล่าวจึงกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้อยู่อาศัย การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ จุดเริ่มต้นที่สอดคล้องของการจัดการอาชีวศึกษาจึงต้องอาศัยการศึกษาเป็น เครื่องมือในการพัฒนาบนฐานของความเข้าใจและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

หลักการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจในการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพภายใต้วิสัยทัศน์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและภูมิภาค (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558) และยึดมูลฐานความเสมอภาคทางการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมเสรีประชาธิปไตยในการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาดังในพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ที่เป็นหลักการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในปัจจุบัน ซึ่งจัดได้ใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเตรียมพร้อมด้านกำลังแรงงานของประเทศที่จะรองรับอาเซียน โดยเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับให้อยู่ในมาตรฐานสากล พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอและสอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ และจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดทำ

มาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม ดังนั้น อาชีวศึกษาเป็นหัวใจหลักของการแข่งขันในการเข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียน ซึ่งสถานอาชีวศึกษาทุกแห่งของไทยรวมทั้งอาชีวศึกษาชายแดนใต้ที่อยู่ในพื้นที่พิเศษจึงมีโอกาสผลิตแรงงานอาชีวะที่มีคุณภาพ โดยรับแรงเตรียมความพร้อมในการฝึกฝนเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพและสามารถ ต้องพัฒนาขีดกำลังความสามารถ แรงงาน กำลังฝีมือ ภาษาให้กับผู้เรียนให้ได้มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ เพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ที่กล่าวถึงประเด็นการเรียนรู้ในการส่งเสริมอาชีวศึกษาเพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะโดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ เช่นเดียวกับแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557-2558 ที่มีเป้าหมายด้านอาชีพและการมีงานทำให้ผู้เรียน เยาวชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 60 ได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านอาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ โดยมีมาตรการพัฒนาทักษะอาชีพให้ผู้เรียน เยาวชนและประชาชนให้เกิดทักษะวิชาชีพและสามารถประกอบอาชีพพื้นฐานในชุมชน ตลาดแรงงานทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ในประเทศ กลุ่มอาเซียนและประเทศโลกมุสลิมสอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2557; กระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2556)

กล่าวโดยสรุปหลักการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นอยู่บนพื้นฐานของอัตลักษณ์การจัดการศึกษา เพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำให้กับนักเรียนนักศึกษา เยาวชน ประชาชน ให้มีมาตรฐานวิชาชีพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศโลกมุสลิม ภายใต้การจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดไว้

พัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการวิเคราะห์เอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จำนวนมากกว่า 100 เรื่อง เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (สุมาวดี พวงจันทร์, 2558) พบว่า อาชีวศึกษาชายแดนใต้มีพัฒนาการในการกำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายตามสภาพบริบทที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามลำดับดังนี้

ปี พ.ศ. 2547 เริ่มมีการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยเป็นหลัก และส่งเสริมพัฒนาการฝึกอาชีพท้องถิ่น เพื่อให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขที่ล้าตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้และพันธกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ. 2548-2550 เริ่มมีการใช้กลยุทธ์ “การศึกษาเป็นแกนนำ” โดยใช้แนวปฏิบัติของการจัดการศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนา ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และปรับภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน

ต่อมาปี พ.ศ. 2551-2552 การจัดสรรงบประมาณเพื่อจังหวัดชายแดนภาคใต้จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเริ่มมีความชัดเจนขึ้น เนื่องจากการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานนโยบายในพื้นที่ที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี โดยมุ่งเน้นประเด็น “กิจกรรมภายใต้กลยุทธ์เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม” มาเป็นอันดับแรก เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องกับปีที่ผ่านมา โดยยังมีการจัดการเรียนการสอนนอกระบบการศึกษาและบริการวิชาชีพ เช่น การฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ การฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งโมเดลในช่วงปีของอาชีวศึกษาชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องของการศึกษาเพื่อมวลชนนั่นเอง

ปี พ.ศ. 2553 เน้นส่งเสริม สนับสนุน และกระจายการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเขตอำเภอเมืองและพื้นที่ห่างไกลสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินงานโดย ศพต. จึงสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาให้มี “ศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่หน้าด่าน หรือพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่ชายขอบ” เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและให้บริการด้านวิชาชีพแก่พี่น้องประชาชนที่ต้องการเรียนหนังสือและมีอาชีพไปพร้อมๆ กัน

จากนั้นปี พ.ศ. 2554 ศพต. ได้เสนอใช้คำพูดในเชิงนโยบายว่าเป็นยุคของการเริ่มต้น “Localization” คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ เพื่อรองรับ

ประชาคมอาเซียนและเรื่องความเป็นสากลของสังคมโลกมุสลิม ตัวอย่างที่เห็นเชิงประจักษ์สำหรับความร่วมมือในประเทศ คือ การจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้าไทยในรูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนความร่วมมือกับสถาบันในต่างประเทศ สถานศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทั้ง 18 แห่ง ได้ทำข้อตกลงแลกเปลี่ยนครู นักเรียนนักศึกษาซึ่งกันและกันกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย เป็นต้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2555-2557 แผนปฏิบัติราชการในการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมุ่งหวังเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขเช่นเดียวกันกับแผนปฏิบัติราชการในปี พ.ศ. 2553 แต่ต่างกันตรงที่เพิ่มในเรื่อง คุณภาพ ความทั่วถึง และความสอดคล้องกับวิถีชีวิตให้มากขึ้น โดยมีพันธกิจ คือ 1) ส่งเสริม สนับสนุนการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้นเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน 2) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมอาชีพให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแผนดำเนินการระยะ 5 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2562 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่เสนอเพื่อพิจารณาและขออนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรี (ครม.) เรื่องโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาไทยในอนาคต โดยเฉพาะการเป็นฮับ (HUB) หรือ ศูนย์กลางของอาชีวศึกษาในอาเซียน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สนองนโยบายความต้องการกำลังคนของประเทศ และเตรียมประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในที่นี่แยกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประเทศกลุ่มกัมพูชา ลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า เวียดนาม (CLMV) และประเทศในกลุ่มอาเซียนอื่นๆ ซึ่งอาชีวศึกษามีการจัดระบบที่เชื่อมโยงกัน มียุทธศาสตร์การพัฒนาในเชิงมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานอาชีวะในระดับอาเซียนออกมา โดยใช้กลไกของศูนย์ภูมิภาคองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือซีมีโอ ด้านการศึกษาด้านเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (ซีพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2557ก; 2557ข)

โดยสรุป พัฒนาการการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เน้นการปรับตัวทางด้านยุทธศาสตร์เพื่อรองรับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การมุ่งเน้นความเปลี่ยนแปลงในเรื่องคุณภาพทางการศึกษาและการเข้าถึงโอกาสของผู้เรียนโดยที่ไม่ลืมนำที่หลักทางการจัดการศึกษาที่เน้นเรื่องการ

ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การสร้างอาชีพ ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าการให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้าง การมีทิศทางและงบประมาณที่ชัดเจนที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทในพื้นที่ ช่วยให้การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีระบบและระเบียบมากยิ่งขึ้น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

ทิศทางของแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนั้นเป็นเรื่องของการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข โดยมุ่งส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาพื้นที่อาชีพให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มพิเศษ ตลอดถึงยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยเน้นเรื่องความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสังคมโลกมุสลิม ซึ่งการทำงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระดับพื้นที่ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรต่างๆ จึงร่วมกันปรับบทบาทให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมแต่ละพื้นที่ให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจาก Spears (1996) อ้างถึงใน สรายุทธ กันหลง และ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2553) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้เกิดการเกิดการพัฒนาคุณภาพได้ เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีบทบาทในฐานะผู้นำไปบริการในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษาของชาติที่เน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่น ด้วยยุทธศาสตร์และมาตรการที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคน การศึกษาต่อ และการมีงานทำของเยาวชน การขยายโอกาสการศึกษาไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดให้มีการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่น ขยายโอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ ตลอดถึงยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์หลักของ

แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการจัดการอาชีวศึกษาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์พิเศษในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552; ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2557; ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์, 2554) และการปฏิรูปการอาชีวศึกษาตามตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2558 ทั้ง 10 ข้อ คือ 1) เร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์และกำหนดมาตรการเพื่อการจูงใจให้ศึกษาในสายอาชีพอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น 2) ทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอน 3) เร่งทบทวนมาตรการความปลอดภัยในการเดินทาง 4) เร่งดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาให้เห็นผลในทางปฏิบัติตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลาที่กำหนด 5) ยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจและความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคมสอดคล้องกับทิศทาง การพัฒนาประเทศ 6) การสร้างโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมเป็นธรรมและเข้าถึงองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง 7) การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา 8) การพัฒนาการศึกษาและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 9) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการดำรงความต่อเนื่องภายหลังการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ 10) การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษา

ดังนั้น แผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงบูรณาการนโยบายของรัฐบาล ของกระทรวงศึกษาธิการ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และนโยบายด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มาใช้ประกอบการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) และจากการศึกษาแผนการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2557 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 18 วิทยาลัย ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ตลอดถึงโครงการในภาพรวมเพื่อใช้เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติซึ่งสามารถสรุปให้เห็นทิศทางของยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน ทั้งนี้รวมถึงวิสัยทัศน์

พันธกิจ เป้าประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการอาชีวศึกษาและฝึก
อบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีคุณภาพ ทัวถึง และ
สอดคล้องกับวิถีชีวิตเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุนการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ
ให้ทั่วถึงและยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้นเชื่อมโยง
สู่ประชาคมอาเซียน

2. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึก
อบรมอาชีพให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
อาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพของทุกภาคส่วน

เป้าประสงค์

1. เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ของสายอาชีพ
2. เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ให้สามารถสร้างงานสร้าง
อาชีพได้

3. เพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพสู่สากลและสร้าง
เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพ

4. เพื่อพัฒนากายภาพสถานศึกษาและสร้าง
ความปลอดภัยในชีวิต

ยุทธศาสตร์

1. ขยายโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ ประกอบด้วย
โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ดังนี้ สร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพโดย
เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ พัฒนาเครือข่ายศิษย์เก่าอาชีวศึกษาในระดับ
ตำบล อำเภอและจังหวัด จัดการสอนแบบคู่ขนานแบบ ระดับ ปวช.
และ ปวส. จัดสรรทุนอุดหนุนการเรียนสายอาชีพระดับ ปวช. และ
ปวส. จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนทุน สร้างเครือข่ายครูแนะแนว
กับโรงเรียนมัธยมขยายโอกาส รวมทั้งประชาสัมพันธ์สร้างความ
ปรองดองสมานฉันท์

2. สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคม
สันติสุข ประกอบด้วย โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ดังนี้ จัดตั้งกลุ่มอาชีพ
ให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและในสถาบัน
การศึกษาปอเนาะ ตลอดจนเยาวชนสันติสุขจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพฯ ประจำอำเภอท่าโกล
ให้ได้มาตรฐาน เพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไป
ทำงานต่างประเทศ ฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
(กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในสถานพินิจ และโครงการพระ
ราชดำริ) อาชีววะจิตอาสาเพื่อนำพาสันติสุข โครงการ 1 วิทยาลัย

1 ตำบล 1 อาชีพ และโครงการ 1 ช่าง 1 ตำบล 1 อาชีพ ร่วมกับ
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

3. พัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา ประกอบด้วยโครงการ/
กิจกรรมต่างๆ ดังนี้ ปรับพื้นฐานนักเรียนนักศึกษาออกไปฝึกงาน
เพิ่มโอกาสการมีงานทำ (ฝึกงานต่างภาคต่างจังหวัด) ร่วมมือกับ
ต่างประเทศเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนา
ภาษาสู่โลกอาเซียน จัดตั้งชมรมสันติสุขโดยสันติวิธีภายในสถาน
ศึกษา จัดจ้างวิทยากรสอนศาสนาอิสลามศึกษา

4. เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างความปลอดภัย
ประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เช่น จ้างยามรักษาความ
ปลอดภัย พัฒนาสถานศึกษาและซ่อมแซมหอพักสำหรับนักเรียน
พักประจำ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน เป็นต้น

ดังนั้น แผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนา
พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากผลการตรรกะของการ
นำความสำเร็จจากการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมที่
แล้วมา โดยปรับรูปแบบการปฏิบัติงานในแต่ละยุทธศาสตร์ให้
สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายรัฐบาล
ปัจจุบัน คือ การทำความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐ
และภาคเอกชน รวมทั้งความร่วมมือของชุมชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และงบประมาณจากส่วนกลาง
โดยใช้หลักการพัฒนาการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่
ในมิติการศึกษาเพื่อความมั่นคง คือ ความปลอดภัย การฝึกอาชีพ
ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ห่างไกล และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ปฏิรูป
การเรียนรู้ สร้างโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้
ตลอดชีวิต ให้ครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ
เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม
สร้างความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ
สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข
เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและความปลอดภัย รวมทั้งมิติการศึกษา
เพื่อการมีงานทำ (การเรียนรู้เพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำ)
สร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ สร้างความร่วมมือกับองค์กรทั้ง
ในและต่างประเทศ มิติการศึกษาเพื่อการแก้ปัญหาความยากจน
และมิติความร่วมมือกับต่างประเทศในอาเซียน (กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2557 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 ; ศูนย์พัฒนาการ
ศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2557)
เพราะความคาดหวังของประชาชนต่ออาชีวศึกษา คือ จัดการศึกษา
วิชาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ
สภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ สังคมอาเซียน และศูนย์กลาง
ความเป็นเลิศทางอาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคำนึงถึงคุณภาพ

และปริมาณที่เป็นพลังขับเคลื่อนการแข่งขันของประเทศ

บทสรุป

พัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จากอดีตจนถึงปัจจุบันจากจุดเริ่มต้น หลักการ ยุทธศาสตร์สำคัญๆ รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายมีความเชื่อมโยงกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทของพื้นที่ที่อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพคนบนฐานของความเข้าใจและความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำให้กับกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเยาวชน ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีมาตรฐานวิชาชีพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภูมิภาคอาเซียน และกลุ่มประเทศโลกมุสลิมโดยยึดหลักการจัดการอาชีวศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งมีการปรับตัวทางด้านยุทธศาสตร์เพื่อรองรับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้เข้าถึงโอกาสของผู้เรียนโดยการจัดการศึกษาที่เน้นเรื่องส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การสร้างอาชีพในทิศทางของการจัดการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข โดยบูรณาการจัดการศึกษาสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เข้ากับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ 4 ประการ คือ การขยายโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ การสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข การพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาและการเพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างความปลอดภัยผลลัพธ์ของการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและการมีงานทำให้แก่ปัญหาความยากจนของผู้คนในพื้นที่ได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). ประชุมคณะกรรมการเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38093&Key=news2>
- _____. (2558). นโยบายการศึกษาชายแดนใต้. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38847&Key=newsact>
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557-2558*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ..

- กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2548). *นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้* (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 200/2548). สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th>
- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2557ก). ยกระดับการศึกษาวิชาชีพรองรับประชาคมอาเซียน. สืบค้นจาก <http://www.vec.go.th/Default.aspx?TabId=103&ArticleId=1510>
- _____. (8 กันยายน 2557ข). ขงแผน 5 ปีต้นไทย อับอาชีวะอาเซียน. เดลินิวส์. สืบค้นจาก http://www.dailynews.co.th/Content/education/265149/ขงแผน5ปีต้นไทย_อับอาชีวะอาเซียน.
- ชิตชัย วรรณสถิตย์. (2548). *นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ม.ป.ท.: กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์. (2554). *การพัฒนาอาชีวศึกษาสำหรับประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.sueksa.go.th/index.php>.
- ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). *แผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2551*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ..
- _____. (2557). *แผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2557*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- สรายทศ กันหลง, และ สัมฤทธิ์ กางพิง. (2553). *ภาวะผู้นำผู้บริหารในองค์กร: แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัย*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *นโยบายการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา.
- _____. (2558). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. สืบค้นจาก <http://www.vec.go.th.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2558*. เอกสารประกอบการประชุมโครงการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของกระทรวงศึกษาธิการ, 29 มีนาคม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2547). *นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้* คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 260/2547. สืบค้นจาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/153746>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

- สุมาวดี พวงจันทร์. (2558). *ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของ
เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)*. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Spears, L. C. (1996). Practicing servant leadership.
Leader to Leader Fall, 34, 7-11.
-